

Lehtinen Maaret (STUK)

25.5.2020

Julkinen

Säteilyturvallisuusneuvottelukunnan kokous 2/2020

Aika 19.5.2020 klo 13:00 – 15:30

Paikka Skype

Osallistujat Ylifyysikko Tiina Laitinen, pj
Professori Petro Julkunen, vpj
Neuvotteleva virkamies Reetta Orsila (13:13 alkaen)
Yli-insinööri Kerttuli Helariutta
Johtaja Tommi Laurinen
Tarkastuspäällikkö Antti Nurminen
Kalibrointi-insinööri Lasse Rantanen
Johtaja Tommi Toivonen
Pääjohtaja Petteri Tiippana
Ylitarkastaja Katja Kojo, siht
Johtava asiantuntija Maaret Lehtinen, siht

1 Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:03 ja totesi kokouksen päätösvaltaiseksi. Asialistan kohtaa "Muut asiat" lisättiin keskustelu teollisuuden säteilytyöntekijöiden koulutuksesta sekä AVlen varautumisesta koronatilanteessa. Esityslista hyväksyttiin näillä muutoksilla.

2 Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Kokousmuistio hyväksyttiin.

3 Pääjohtajan osallistuminen kokoukseen

Petteri Tiippana kertoi STUKin varautumisesta Korona-tilanteeseen. STUKin Korona-ryhmä on seurannut tilannetta viestinnän, valmiuden ja henkilöstön näkökulmasta. Yli 90 % STUKlaisista on etätöissä, mutta laboratorioissa työskenteleviä sekä paikallistarkastajat tekevät lähityötä. Kenttätarkastuksia on vähennetty ja kohteet valikoidaan riskitietoisesti. Poissaoloja ollut vähemmän kuin yleensä ja riittävä varautuminen valmiustilanteisiin on kyetty ylläpitämään koko ajan. Tällä hetkellä palautumissuunnitelman pohtiminen menossa.

Tommi Toivonen kertoi, että säteilyn käytön osalta terveydenhuollon tarkastustoiminta on ollut kriittinen pohdittaessa, voiko tarkastuksia tehdä. Pääsääntöisesti näitä ei ole tehty, mutta muutamat etätarkastukset ovat olleet tarpeen tilanteen pitkittyessä. Tiina Laitinen kysyi, että onko edessä "tarkastusryöppy", kun on nyt oltu tekemättä tarkastuksia. Tämän osalta STUKissa tullaan miettimään, tehdäänkö kuluvana vuonna suunnitellut tarkastukset vai kevennetäänkö näitä joiltain osin.

4 Lausuntoasiat

Ei pyydettyjä lausuntoja.

Lehtinen Maaret (STUK)

25.5.2020

Julkinen

Tommi Toivonen kertoi, että säteilylainsäädännön osalta on menossa virheiden korjaus, ja että säteilylaki ja sen perusteella annetut asetukset ja määräykset tulevat näiltä osin lausunnolle kesän – syksyn aikana.

5 STN:lle tulleet yhteydenotot

Puheenjohtaja ehdotti, että STN:lle tulevat yhteydenotot olisivat vakiokohtana asialistalla ja avasi keskustelun yhteydenottojen käsittelystä.

Keskustelussa todettiin, että on tärkeää tarkistaa, mitkä asiat kuuluvat STN:n käsiteltäviksi ja ottaa käsittelyyn vain ne, joihin STN voi ottaa kantaa. Jatkossa otetaan yhteydenotot kokouksissa keskusteltaviksi ja muodostetaan koko ryhmän näkemys asiasta. Tehdyt päätökset kirjataan pöytäkirjaan ja pyynnöstä toimitetaan kysyjälle ote pöytäkirjasta. Lisäksi tehdään vastauspohja, jota käytetään yhteydenottoihin vastattaessa.

Puheenjohtaja esitteli STN:lle Mats Manderbackalta tulleen yhteydenoton, joka koski 5G:tä ja säteilyä. Asiaa käsiteltiin ja todettiin, että substanssikysymyksissä on kehoitettava kääntymään STUKin puoleen, eikä STN ota asiaa tarkempaan käsittelyyn. Lisäksi ja todettiin, että STUK on ollut aktiivinen 5G verkkoihin liittyvässä viestinnässä. Ionisoimattomaan säteilyyn liittyvät asiat ovat yhtenä kohtana STN:n toimintasuunnitelmassa ja yleisemmin näihin palataan syksyllä.

6 Teollisuuden ja tutkimuksen STA-kannanotto

Petro Julkunen kertoi, että STM:ssä pidettiin helmikuussa palaveri, jossa käsiteltiin myös STN:n kannanotto. Kaiken kaikkiaan kannanotto huomioitiin hyvin kokouksessa. Kannanotossa toivottiin ennakkopäätösmenettelyä, mutta se ei ole mahdollinen ammattipätevyden tunnustamislainsäädännön vuoksi. Lähes sama menettely on kuitenkin mahdollinen siten, että perustetaan koordinoitiryhmä, joka tarkastelisi yksittäisten henkilöiden päteyyksiä. Tällaiselle yliopistojen väliselle, vapaaehtoisuuteen perustuvalle yhteistyölle ei ole estettä ja tähän voisi olla mahdollista saada myös hankerahaa. Koordinoitiryhmälle määrättiin kokoonkutsujaksi Filip Tuomisto ja hänen on tarkoitus kutsua eri yliopistojen edustajia koolle 31.5.2020 mennessä.

Päätettiin, että otetaan asia vielä seuraavassa kokouksessa esille ja kutsutaan Filip Tuomisto kertomaan, miten koordinoitiryhmän muodostaminen sujuu.

7 Kysely STA:n käytöstä

Asia ei ole edennyt. Sovittiin, että seuraavaan kokoukseen valmistellaan ehdotus kyselyn sisällöstä ja tätä työstetään sähköpostilla.

Keskusteltiin siitä, mitä kyselyllä halutaan saavuttaa ja miksi se tehdään. Todettiin, että halutaan saada tietoa siitä, miten STA-kuvio on lähtenyt käyntiin ja miten sujunut. Samalla kartoitetaan myös sitä, onko löytynyt riittävästi tarvittavan kelpoisuuden saaneita henkilöitä ja onko STA-roolista ollut hyötyä.

Tommi Toivonen totesi myös, että STA:n roolissa on kyse suurimmasta yksittäisistä säteilylakiin liittyvästä muutoksesta, josta olisi hyvä kerätä tietoa. Ja lisäksi sopisi

Lehtinen Maaret (STUK)

25.5.2020

Julkinen

hyvin STN:n rooliin muodostaa kokonaisnäkemys asiasta, jotta se voisi tuoda esille oman näkemyksensä siitä, miten asiaa pitäisi kehittää.

Petteri Tiippana kysyi, miksi STN ei pyydä STUKia tekemään selvitystä ja raportoimaan tuloksia. Todettiin, että asiasta keskusteltaessa tuotiin esille eri näkemyksiä ja päädyttiin siihen, että STN voisi olla neutraalimpi taho tekemään kyseisen selvityksen kuin STUK.

8 STUKin tutkimustoiminnan esittely

Tommi Toivonen esitteli STUKin tutkimustoimintaa. TULA-uudistuksessa sektoritutkimustoiminta mm. STUKissa ajettiin alas ja tilalle perustettiin Cores – STUKin ja useiden yliopistojen välinen yhteenliittymä. Tästä on ollut hyötyä muun muassa siten, että yliopistojen ja STUKin välinen tutkimusyhteistyö on tiivistynyt, pystytään tekemään korkeatasoista tiedettä ja verkostot ovat aiempaa laajemmat. Samalla on muodostunut tiiviimpi yhteys tutkimustiedon hyödyntäjiin ja tutkimus toimii strategisena resurssina.

Nykyinen tilanne ei kuitenkaan ole yhteiskunnan kannalta kestävä, kun pysyvää rahoitusta tutkimustyöhön ei ole. Osaaminen on kansallinen turvallisuuskysymys ja osaamisen jatkuvuuden varmistaminen muun muassa tutkimusta tekemällä ajankohtainen ongelma. Jos tutkimus ei ole jatkuvaa ja pitkäjännitteistä, ei siihen liittyvää infrastruktuuria pidetä yllä. Vakautta siis tarvitaan tutkimustoimintaan.

STUK esitti, että STN:n kannanotto lisärahan myöntämisestä STUKin tutkimustoimintaan voisi olla hyvä keino, jos STN katsoo tarpeelliseksi edistää STUKin tutkimustoimintaa. Palvelutuottojen varaan tutkimustoimintaa ei voida perustaa, sillä siitä saatavat tulot ovat kausiluonteisia.

Todettiin, että STN ei nyt valmistelee asiasta kannanottoa, mutta asiaan palataan syksyn ensimmäisessä kokouksessa.

9 Muut asiat

Antti Nurminen kertoi tilanteesta teollisuuden säteilyn käyttäjien koulutuksen osalta. Aiemmin teollisuusradiografiassa oli oltava säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan koulutus kaikilla säteilyn käyttäjille. Nykyisessä lainsäädännössä STV:n koulutusta ei vaadita. Koulutukseen osallistujien määrä on vähentynyt huomattavasti tämän vuoden aikana eikä kokonaisuus ei tunnu toimivan. Nurminen esitti kysymyksen, että pitäisikö koulutus määritellä säännöstössä tarkemmin. Jos säteilyn käyttäjät eivät osallistu STV-koulutukseen, potentiaalisten koulutuksiin osallistuvien määrä laskee niin pieneksi, että uhkakuvana on se, ettei koulutuksia pystytä järjestämään. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla se, että säteilyn käyttäjät kävisivät kurssista lähiopetuksen osuuden.

Tommi Toivonen vastasi, että laissa on esitetty vaatimukset ja on toiminnanharjoittajan vastuulla varmistua siitä, että työntekijöillä tarvittava osaaminen. Käytännössä säännöstössä on vain todettu, että toimintaa pitää pystyä harjoittamaan turvallisesti.

Lehtinen Maaret (STUK)

25.5.2020

Julkinen

Päätettiin, että Tommi Toivonen ja Maaret Lehtinen selvittävät STUKin osalta sitä, millainen koulutustarjonta tällä hetkellä on ja onko nähtävissä, että säteilyn käyttäjillä ei olisi tarvittavaa koulutusta. Asiasta keskustellaan lisä seuraavassa kokouksessa. Todettiin myös, että tätä asiaa voisi yhdistää samaan kyselyyn STA-asian kanssa. Myös tästä päätetään seuraavassa kokouksessa syksyllä.

Tommi Laurinen esitti yhteenvedon AVI:en varautumisesta koronatilanteessa. Tilanne on aiheuttanut toiminnan uudelleen järjestelyitä ja tästä aiheutunut työmäärä oli yllättävän suuri. AVI:t eivät saaneet hallituksella ennakkotietoja vaan kaikki tiedot saatiin samanaikaisesti tiedotusvälineiden kanssa. Tällä hetkellä AVI:en nettisivuilta saa tietoa usein kysytyihin kysymyksiin UKK-palstalta.

Jatkon kannalta on huomioitavaa, että kuntien rahoitustilanteen heikentyminen saattaa aiheuttaa ongelmia pelastuslaitosten toimintaan, jotka toimivat minimirahoitusperiaatteella.

Koronatilanteessa AVI:t tekivät työtä alueellisen varautumisen tilannekuvan muodostamisessa ja hioivat menettelyitä tämän suhteen. Tilannekuvan muodostamisessa ja hoidossa on paljon sellaista, mikä on erittäin hyvin hyödynnettävissä myös säteilyonnettomuuksiin. Petteri Tiippana totesi, että näihin asioihin palataan.

Reetta Orsila ilmoitti jäävänsä kesäkuun alusta virkavapaalle. Kristiina Mukala toimii sijaisena STN:ssä.

10 Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous pidetään tiistaina 1.9.2020 Kumpulassa (HY) (samalla tutustumisen) alkaen klo 12.00 (-16:00). Mikäli tilanne ei salli tapaamista, niin pidetään kokous etäkokouksena.

11 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:30

Jakelu Säteilyturvallisuusneuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet, sihteeri ja Tommi Toivonen

Liite Vastauspohja STN:lle tulleisiin yhteydenottoihin vastaamiseksi

Tiina Laitinen
puheenjohtaja

Maaret Lehtinen
sihteeri